

REGION +

lubelskie
Smakuj życie!

Numer 7

Fundusze dla Lubelszczyzny

UWALNIAMY NASZE DOMY OD SZKODLIWEGO AZBESTU

Lubelszczyzna jest wiceliderem w usuwaniu tego szkodliwego dla zdrowia materiału budowlanego

Dorota Krupińska

Azbest ze względu na swoje właściwości do lat 80. był najbardziej popularnym materiałem w budownictwie. Obecnie azbestowe pokrycia dachowe znikają z polskiego krajobrazu. Dzięki wsparciu, m.in. programów samorządowych, województwo lubelskie usunęło już około 97 tys. ton. W 2018 r. Lubelszczyzna rozpoczęła duży projekt dotyczący gospodarowania odpadami azbestowymi. Cel? Zdemontować co najmniej 40 tys. ton tego materiału w ciągu dwóch lat.

Niechlubne miejsce

Województwo lubelskie niechlubnie przoduje w ilości azbestu. Do usunięcia pozostało ponad 800 tys. ton. Gorzej jest jedynie w mazowieckim, które ma ponad milion ton. Według szacunkowych danych Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie 98 proc. azbestu, jaki znajduje się na Lubelszczyźnie, to pokrycia dachowe domów i budynków gospodarczych. Zdemontowany zalega na wiejskich podwórkach. Najwięcej eternitu występuje w powiatach lubelskim, zamojskim i bialskim.

- W Lublinie działała fabryka eternitu - wyjaśnia Mariusz Rudzki, dyrektor Regionalnego Biura Projektu „System gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie woj. lubelskiego” Urzędu Marszałkowskiego. - Sądę, że to m.in. wpłynęło na fakt, że Lubelszczyzna jest obecnie w niechlubnej czołówce regionów, które mają największą ilość azbestu do usunięcia - za-

W woj. lubelskim z dachów budynków gospodarczych usunięto już blisko 100 tysięcy ton azbestu

znacza. Ale to niejedyny powód. - Materiał ten był tani, odporny na mróz, wiatr, śnieg oraz łatwy w zakupie i montażu - zauważa Rudzki.

Rakotwórczy azbest

Już w latach 80. pojawiły się doniesienia o jego szkodliwości. Warto zaznaczyć, że azbest jest niebezpieczny tylko wtedy, gdy jest pokruszony, a jego włókna dostają się do powietrza.

Informacje o tym, że azbest jest rakotwórczy i powoduje wiele innych chorób, sprawiły, że w latach 90. zaczęto wycofywać go z obiegu. Zakazano handlu i obrotu. Po 2000 r. Polska

rozpoczęła program kompleksowego usuwania azbestu.

- Zadeklarowaliśmy, że do 2032 r. całkowicie go zlikwidujemy - wyjaśnia Rudzki. - Niestety, minęło kilka lat i postępy w jego demontażu nie są satysfakcjonujące. Tempo jest niewystarczające. Powiaty parczewski i biłgorajski usunęły dopiero 20 proc. eternitu, pozostałe zdecydowanie mniej - wyjaśnia. Dlatego samorządy opracowały własne programy usuwania azbestu.

Jesteśmy wiceliderem

W latach 2012 - 2016 w ramach Szwajcarskiego Progra-

mu Współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej, województwo lubelskie zrealizowało duży projekt „Pilotażowy system gospodarowania odpadami azbestowymi”. Program cieszył się wielką popularnością. Z pomocy skorzystało 31 tysięcy gospodarstw. Pierwotnie zaplanowano usunięcie 56 tys. ton, udało się znacznie więcej, bo aż 78 tys.

- W tej chwili te dane się zmieniły. Usunęliśmy w sumie już 97 tys. ton i ta liczba rośnie. Zajmujemy drugie miejsce w kraju pod względem ilości zdemontowanego azbestu.

Przed nami jednak sporo pracy - podkreśla Rudzki.

Rusza duży projekt - 100 proc. wsparcia

W 2018 r. Zarząd Województwa Lubelskiego rozpoczął kolejny duży projekt. „System gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie województwa lubelskiego”. Przeznaczono na ten cel 25 mln zł.

- Zapewniamy 100-proc. wsparcie dla osób fizycznych w zakresie demontażu, pakowania, transportu oraz unieszkodliwiania wyrobów i odpadów zawierających azbest - mówi Rudzki. Zainteresowanie pro-

Krzysztof Grabczuk
wicemarszałek województwa lubelskiego

Samorząd województwa dba o zdrowie mieszkańców Lubelszczyzny. Regionalny Program Operacyjny zawiera szereg działań obejmujących bezpłatne badania profilaktyczne, m.in. nowotworów. Zapobieganiu im służy również program usuwania azbestu, bo jest on rakotwórczy. Chcę podkreślić, że Zarząd Województwa bardzo poważnie traktuje to zagrożenie. Najlepiej świadczy o tym to, że nasz region zajmuje drugie miejsce w kraju pod względem usuwanej ilości azbestu.

jektem jest spore. - Dzięki kampanii edukacyjnej, którą prowadzamy, zgłosiło się 12 tys. osób. Nie straszmy nikogo, a motywujemy do większej troski o środowisko i zdrowie swoje oraz bliskich - wyjaśnia Rudzki.

W październiku rusza kolejny nabór wniosków. Istotne informacje, jak skorzystać z pomocy, jakie dokumenty przygotować, znajdują się na stronie www.azbest.lubelskie.pl.

Ponadto w każdej gminie dyżuruje koordynator, który udziela informacji i przyjmuje zgłoszenia od chętnych, którzy chcą się pozbyć azbestu. Cel projektu jest ambitny - usunąć w dwa lata 40 tys. ton.

Zmieniamy region dzięki inwestycjom

Do najpilniejszych potrzeb regionu zaliczyłbym tworzenie miejsc pracy. Pracujący ludzie z dużą siłą nabywczą to motor gospodarki - mówi **Sławomir Sosnowski**, marszałek województwa lubelskiego

W dużej mierze dzięki funduszom unijnym Lubelszczyzna wyraźnie przyspieszyła. Czy już została przełamana bariera rozwojowa między nią a regionami Polski centralnej i zachodniej?

To ciekawe, że wciąż jeszcze mamy taki nawyk mówienia o województwie lubelskim w kontekście barier rozwojowych. Nasze położenie geograficzne i związane z nim historyczne uwarunkowania to coś, czego nie da się zmienić. Patrzymy więc w przyszłość i zmieniamy to, na co mamy wpływ. Fundusze unijne bardzo nam w tym pomagają. Startowaliśmy z gorszej pozycji niż inne regiony, zostało to zresztą zauważone w Brukseli, stąd Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej, przeznaczony właśnie dla wschodnich województw. Zrobiliśmy bardzo dużo, wybudowaliśmy lotnisko, jedyne po wojnie powstałe od podstaw, dzięki mostowi na Wiśle w ciągu drogi 747 poprawiliśmy skomunikowanie regionu z resztą kraju, cały czas remontujemy drogi wojewódzkie. Inwestujemy w placówki kultury i jednostki ochrony zdrowia. Po 42 latach zaniedbań, czyli dziedzictwa poprzedniego systemu, zbudowaliśmy Centrum Spotkania Kultur. Mamy sieć szerokopasmowego internetu. To są inwestycje

o cywilizacyjnym znaczeniu. Wiele też jeszcze pracy przed nami.

Jakie są dziś najpilniejsze potrzeby regionu?

Do najpilniejszych potrzeb zaliczyłbym tworzenie miejsc pracy. 500+ na dziecko, niektórym rodzinom, z pewnością pomaga, ale prawdziwy wpływ na swoje życie człowiek uzyskuje utrzymując się z własnej pracy. To właśnie chcielibyśmy naszym mieszkańcom zapewnić. Pracujący ludzie z dużą siłą nabywczą to motor gospodarki. Dlatego już teraz przyciągamy do nas inwestorów, stawiamy na inteligentne specjalizacje jako koło zamachowe rozwoju gospodarczego regionu, będziemy uzbierać tereny pod inwestycje. Miejsca pracy, tworzenie możliwości przekwalifikowania się, to najpewniejsze źródła rozwoju. A potrzeb jest bardzo dużo. Trwa przebudowa trasy warszawskiej, żeby uczynić z niej drogę ekspresową S-17 na całym przebiegu.

Samorządy narzekają na brak unijnych pieniędzy na poprawę stanu dróg. Które drogi na terenie województwa powinny być w pierwszej kolejności modernizowane - krajowe, wojewódzkie, powiatowe czy gminne?

Sławomir Sosnowski

Na tak postawione pytanie trudno znaleźć jednoznaczną odpowiedź, ponieważ każda z wyżej wymienionych kategorii dróg pełni ważną funkcję w swoim obszarze funkcjonalno-użytkowym. I tak: drogi krajowe stanowią swego rodzaju kręgosłup głównych szlaków drogowych o znaczeniu międzynarodowym, łączą ze sobą duże ośrodki o znacznym potencjale gospodarczym, drogi wojewódzkie - stanowią sieć połączeń głównie między siedzibami powiatów, powiatowe - między siedzi-

bami gmin na swoim terenie, a z kolei drogi gminne służą do zaspokajania lokalnych potrzeb społeczności. Jako samorząd województwa nie mamy większego wpływu na rozwój sieci dróg krajowych, gdyż stanowią one własność skarbu państwa i inwestycje na tego typu drogach są finansowane ze środków budżetu centralnego. Całkiem inaczej przedstawia się sytuacja, jeżeli chodzi o drogi wojewódzkie. Priorytetem od kilku lat jest dla nas rozwój infrastruktury drogowej na terenie Lubelszczyzny. Nie

sposób nie zauważyć tego, co dzieje się, jeżeli chodzi o drogi wojewódzkie. W ciągu tylko ostatnich kilku lat udało się dokonać przebudowy dziesiątek kilometrów dróg, choćby DW 835, DW 846, DW 844, DW 814, DW 747, DW 808, czy DW 829. Dodatkowo z pieniędzy w ramach RPO realizujemy megaprojekt drogowy. Wspieramy też działania na drogach

**MIEJSCA PRACY,
TWORZENIE
MOŻLIWOŚCI ZMIANY
KWALIFIKACJI, TO
NAJPEWNIJSZE
ŹRÓDŁA ROZWOJU**

powiatowych - udało się na ten cel przeznaczyć część pieniędzy z PROW.

Co władze samorządowe robią, by przyciągnąć na Lubelszczyznę krajowy i zagraniczny kapitał inwestycyjny? Czy lotnisko znacząco poprawiło atrakcyjność inwestycyjną regionu?

Kładziemy nacisk na te działania, które przyciągają do regionu inwestycje. Organizujemy szkolenia dla przedsiębiorców i jednostek samorządu terytorialnego dotyczące wdrażania w wo-

jewództwie lubelskim systemu wsparcia inwestycji w ramach Biznes Lubelskie. Wspólnie organizujemy przyjazdowe misje gospodarcze. Zapewniamy wsparcie pilotów inwestycyjnych, którzy uczestniczą w całym procesie inwestycyjnym i mają wiedzę ekspercką na temat terenów, prowadzenia działalności w Polsce, ulgi i zachęty inwestycyjnych.

Co do atrakcyjności inwestycyjnej, to ma ona wiele wymiarów, zaczynając od dostępności transportowej, kosztów pracy, wielkości i jakości rynku pracy, chłonności rynku zbytu, poziomu infrastruktury nie tylko gospodarczej, ale i społecznej, poziomu rozwoju gospodarczego, aż po poziom bezpieczeństwa powszechnego. Muszę z satysfakcją powiedzieć, że nasze województwo plasuje się tutaj coraz wyżej.

W roku 2016 Lublin odwiedziło ponad milion osób, czyli 15 proc. więcej, niż rok wcześniej. Najważniejszy jest jednak fakt, że połowa odwiedzających przyjeżdża w celach biznesowych. Z badań przeprowadzonych na zlecenie urzędu miasta wynika, że główną grupą korzystającą z hoteli i miejsc noclegowych w Lublinie są osoby związane z turystyką biznesową.

Liderzy funduszy

Andrzej Chabros
wójt gminy
Ludwin

Wójt od 2010 r. W tym czasie gmina pozyskała środki zewnętrzne m.in. na: rozbudowę wodociągów i kanalizacji, modernizację świetlic wiejskich, budowę boiska wielofunkcyjnego wraz ze strefami aktywności, budowę targowiska, a także oświatowe w szkołach. Obecnie w trakcie budowy jest gminna biblioteka.

Jerzy Czyżewski
wójt gminy
Łomazy

Jerzy Czyżewski jest wójtem od 2014 roku. W ciągu ostatnich 4 lat gmina pozyskała ponad 15 mln zł ze środków zewnętrznych, głównie unijnych. Obecnie są realizowane inwestycje w odnawialne źródła energii i gospodarkę wodno-ściekową. Rozwijane są potencjał turystyczny gminy oraz infrastruktura kulturalna i oświatowa.

Artur Jaskowski
wójt gminy
Szastarka

Jest wójtem od 2014 r. W ciągu jego kadencji gmina pozyskała na inwestycje około 9,2 mln zł. Zakupiono nowy samochód ratowniczo-gaśniczy, wykonano inwestycje drogowe na odcinku 15,4 km, ponad 700 instalacji OZE, utworzono oddział przedszkolny, doposażono szkoły. Obecnie trwa budowa boiska wielofunkcyjnego.

Krzysztof Kopyść
wójt gminy
Lubartów

Jest wójtem od 2010 r. W tym czasie udało się pozyskać ok. 30 mln zł na inwestycje: montaż instalacji solarnych, budowa przedszkola, modernizacja ujęć wody, termomodernizacja szkół, ścieżki rowerowe, energooszczędne oświetlenie. W zakresie projektów społecznych pozyskano pieniądze na cele edukacyjne oraz na doposażenie bazy szkół.

Zdzisław Krupa
wójt gminy
Rejowiec Fabryczny

Wójt od 1991 roku. W okresie 1991 - 2018 w gminie zrealizowano inwestycje w zakresie: wodociągów, telefonizacji, kanalizacji, budowy i remontów dróg gminnych, budowy sal gimnastycznych, przebudowy i rozbudowy placówek oświatowych, świetlic wiejskich, termomodernizacji budynków oraz budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

Z BLOGA SUPER ELKI

Kontrola unijnego projektu. Jest się czego bać?

To nie jest zbyt lubiany przez beneficjentów etap. Mimo to jest on nieodzownym elementem realizacji projektu. Czy rzeczywiście jest się czego bać? Jak wygląda kontrola projektów dofinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i jak się do niej przygotować? Z naszego bloga dowiesz się: jaki jest cel i rodzaje kontroli; co to jest kontrola planowa i doraźna; jak przebiega kontrola; jakie są obowiązki beneficjenta. W razie czego pamiętaj, że w każdej chwili możesz zadzwonić do członków zespołu kontrolującego i zapytać o cokolwiek, co jest związane z kontrolą. Numer telefonu znajdziesz w zawiadomieniu o kontroli.

info.rpo.lubelskie.pl/blog

Centrum Onkologii otrzyma olbrzymie dofinansowanie z Unii

Chodzi o 38 mln złotych na zakup najnowszych urządzeń i sprzętu medycznego. W sumie wartość projektu wynosi około 41 milionów złotych. Dzięki temu pacjenci onkologiczni mogą liczyć na pomoc medyczną na najwyższym poziomie

Gabriela Bogaczyk

Dyrektor Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej podpisał umowę z samorządem województwa lubelskiego na doposażenie szpitala w sprzęt medyczny. Wartość inwestycji wynosi łącznie 41 milionów złotych, z czego 35 milionów pochodzić będzie właśnie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

- Bardzo się cieszę, że w ramach środków europejskich udało się wygospodarować pieniądze na projekt, który w sposób bezpośredni przyczyni się do skoordynowania opieki nad pacjentami i pomoże sprawować ją bardziej kompleksowo. Nie byłoby to możliwe bez dobrego zdiagnozowania potrzeb regionu w tym zakresie - zaznacza Marcin Czyżak, dyrektor Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim.

Dzięki dofinansowaniu z funduszy unijnych szpital zostanie doposażony w niezbędny sprzęt medyczny. Dodatkowo wyposażenie otrzymają już istniejące jednostki COZL oraz te, które dopiero

Do rozbudowywanego Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej trafi sprzęt zakupiony z funduszy unijnych

zostaną utworzone po rozbudowie, bo to przedsięwzięcie stanowi kontynuację projektu pod nazwą „Rozbudowa i modernizacja COZL”. Zakupiony sprzęt będzie dostosowany również do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Centrum Onkologii planuje zakupić np.: tomograf, aparaty

USG, RTG, rezonans magnetyczny, mammografy, mikroskopy. Nowy sprzęt do końca kwietnia 2020 roku trafi między innymi do: zakładu diagnostyki obrazowej, pracowni teloradioterapii, oddziału onkologii klinicznej, oddziału hematologii czy anestezyjologii i intensywnej terapii oraz na nowo utworzone

oddziały medycyny paliatywnej i brachyterapii.

Rejestracja przez internet

Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej podpisało też niedawno umowę na realizację usług e-zdrowie w placówce. Łączny koszt projektu wynosi 3,4 mln zł, z czego 2,8 mln zł

to dofinansowanie z funduszy europejskich.

- Realizacja projektu niewątpliwie przyniesie wiele korzyści zarówno pracownikom, jak i wszystkim pacjentom naszego szpitala. Nowy system poprawi zarządzanie systemem opieki zdrowotnej w naszej placówce i informacją medyczną,

wpłynie na jakość i bezpieczeństwo świadczeń zdrowotnych - zapewnia Jerzy Kuliński, dyrektor COZL.

Na co mogą liczyć pacjenci? - Rejestracja będzie przebiegała jeszcze sprawniej, a pacjenci będą mieli m.in. łatwiejszy dostęp do swojej dokumentacji medycznej - wyjaśnia dyrektor placówki.

Pacjent będzie miał taką możliwość jeśli utworzy samodzielne konto na Medycznym Portalu Informacyjnym. Wtedy będzie mógł zarezerwować lub anulować wizytę u specjalisty, czy też dokonać przeglądu zaplanowanych wizyt w Centrum Onkologii.

- System ograniczy konieczność przyjazdu pacjentów do szpitala w celu udostępnienia dokumentacji medycznej, ponieważ będą mogli ją uzyskać w formie elektronicznej - podkreśla Kuliński.

Przez internet pacjent będzie mógł też wypełnić ankietę dotyczącą badania satysfakcji. - Zaś poprzez wypełnienie odpowiedniego formularza elektronicznego pacjent będzie mógł upoważnić inną osobę do uzyskania informacji o swoim stanie zdrowia oraz wglądu do dokumentacji medycznej - dodaje szef COZL.

Powstanie siedem tysięcy nowych przedsiębiorstw

Adam Piejko

Blisko 230 wniosków o dofinansowanie projektów wpłynęło w odpowiedzi na konkurs z działania 9.3 „Rozwój przedsiębiorczości”, ogłoszony przez Departament EFS UMWL. Ich łączna wartość to ponad 867 mln zł.

Oznacza to, że jest duże zainteresowanie tego rodzaju wsparciem ze środków EFS oraz że w naszym regionie powstanie dużo nowych działalności gospodarczych i jeszcze więcej miejsc pracy.

Wnioski służyły z całej Polski, lecz co warto przypomnieć, projekty realizowane będą wyłącznie dla mieszkańców naszego województwa. Wartość ponad 50 z nich przekracza 5 mln zł i prawie tylko samo - 4 mln zł. To naprawdę duże projekty.

Samorząd Województwa Lubelskiego w tym zakresie zawarł dotąd 82 umowy na łączną wartość ponad 250 mln zł. Powstanie dzięki nim ponad 4,7 tys. nowych firm, a do roku 2023 planowanych jest blisko 7 tysięcy. Tyle wedle założeń. Ocena wniosków z ostatniego konkursu potrwa kilka miesięcy, więc możliwe, że te biznesy powstaną dużo szybciej i może być ich jeszcze więcej niż pierwotnie zaplanowano.

Każdy z beneficjentów, którzy otrzymają dofinansowanie, przeszkoli kilkadziesiąt osób w zakresie wiedzy

potrzebnej do założenia własnej działalności gospodarczej. Ludzie ci dostaną dodatkowo bezzwrotne dotacje i wsparcie pomostowe, czyli odpowiednio ok. 27 i 25 tys. zł. W grę wchodzi też pożyczki. Oferta kierowana jest głównie do osób bezrobotnych i biernych zawodowo, zwłaszcza tych w trudnej sytuacji na rynku pracy.

Każdy zainteresowany, który chciałby spróbować założyć swój biznes i kwalifikuje się do grupy docelowej, może się zgłosić w przyszłym roku do wyłonionych firm, które prowadzić będą rekrutację. Informacje o nich dostępne będą na stronie rpo.lubelskie.pl po sfinalizowaniu oceny i podpisaniu umów.

Z dofinansowania Regionalnego Programu Operacyjnego powstają m.in. salony kosmetyczne i odnowy biologicznej

Jak widać, wciąż nie brakuje ludzi wiążących swą przyszłość z otwarciem własnej działalności gospodarczej, bo to skuteczna forma przeciwdziałania bezrobociu, podno-

szenia aktywności zawodowej oraz stymulowania rozwoju ekonomicznego i społecznego regionu. To spore wyzwanie, a problem dostępu do kapitału stanowi często główną barierę

w wejściu na rynek dla osób planujących założenie własnej firmy. Pomóc w tym mogą Regionalny Program Operacyjny i Europejski Fundusz Społeczny.

Wiejskie szkoły nie są gorsze od tych w mieście

Nie tylko poziom nauczania i kwalifikacje nauczycieli są ważne. By przyciągnąć ucznia, placówka musi zapewnić mu rozwój. Projekty unijne bywają kartą przetargową w wyborze szkoły

Dorota Krupińska

Pierwszy dzwonek wybrzmiał. Wakacje powoli stają się wspomnieniem. Przed uczniami i nauczycielami nowe wyzwania i intensywna praca.

Dziennikarze gazety Region + w pierwszym tygodniu nauki, jeszcze dość luźnym i przeznaczonym na sprawy organizacyjne, odwiedzili szkoły w gminie Konopnica. Przyjrzelśmy się realizowanym projektom unijnym, ale i porozmawialiśmy z dyrektorką o nowej reformie edukacji, podstawie programowej oraz oczekiwaniach wobec uczniów, szczególnie ostatnich klas szkoły podstawowej.

Usłyszeliśmy, że poszukiwani są nauczyciele fizyki, chemii, geografii. Szkoły podstawowe muszą od podstaw tworzyć pracownie przedmiotów ścisłych. Języki obce i programowanie to priorytety. Ratunkiem, po raz kolejny, są unijne pieniądze. Szkoły piszą więc projekty, by stać się konkurencyjnymi placówkami i podnieść standardy nauczania.

Konkurencja jest, ale zagrożenia dla szkół nie ma

Konopnica, 14,5 tysiąca mieszkańców. Ładne domy i malownicze krajobrazy. Modny adres. To tu mieszkają m.in. lubelscy celebryci i osoby, które zajmują wysokie stanowiska.

W gminie działa siedem szkół podstawowych i gimnazjum. We wrześniu tego roku w Radawczyku Drugim otworzono niepubliczną bezpłatną szkołę podstawową. Prowadzi ją fundacja Teresianum. - Jest konkurencja wśród szkół, nie ukrywam - mówi **Mirosław Żydek**, wójt gminy Konopnica. - Szczególnie między podstawówkami w Stasinie, Radawcu a tą nową placówką w Radawczyku. Ale konkurujemy także z lubelskimi szkołami. Mamy tu obok podstawową na osiedlu Świt. Niedługo powstanie szkoła przy Berylowej w Lublinie - zaznacza.

Wójt jest jednak spokojny. - Zagrożenia dla szkół w gminie nie widzę, choć nie ukrywam, że uczniowie wybierają lubelskie placówki. Jest to po części

uzasadnione. Rodzice pracują w mieście, więc zawożą dzieci do Lublina - tłumaczy.

Przyznaje, że niż demograficzny to problem, bo możliwości lokalowe okolicznych szkół i ich oferta są dostosowane do większej liczby uczniów. - Nasze placówki nie odbiegają od szkół w innych gminach. Jednym z priorytetów gminy jest podnoszenie standardów. Myślę, że się udało - tłumaczy wójt. Wszystkie placówki mają sale gimnastyczne, są boiska, nowe place zabaw. W Motyczu przy szkole powstał kompleks boisk z trybunami. - Szkoły są niewielkie, małe klasy, to czyni je atrakcyjnymi. Poza tym nie ma zagrożenia, jest bezpiecznie - chwali się Żydek.

Wójt wymienia kolejne atuty gminnych szkół: niezbędne pomoce dydaktyczne oraz oferta edukacyjna.

**NASZE PLACÓWKI
NIE ODBIEGAJĄ
OD SZKÓŁ
W INNYCH GMINACH
WOJEWÓDZTWA**

Mirosław Żydek

Dyrektor patrzy w przyszłość z optymizmem

Oferta edukacyjna chwali się gimnazjum im. Wincentego Pola w Radawczyku Drugim, które zgodnie z założeniami reformy działa ostatni rok. Od września tego roku jest tu podstawówka. Nowej szkole z zainteresowaniem przygląda się kadra pedagogiczna gminy Konopnica. Kilka kilometrów dalej w Radawcu Dużym i Stasinie są przecież podstawówki. Do nowej placówki przeszło kilkoro uczniów ze szkoły w Radawcu Dużym.

- Uczniowie przeprowadzają się, likwidowane są gimnazja, a w ich miejsce powstają podstawówki. Jakością nauczania możemy zachęcać uczniów do wyboru szkoły - tłumaczy **Hanna Szymańska**, dyrektorka sąsiedniej szkoły w Radawcu.

Z optymizmem patrzy w przyszłość też dyrektor gim-

nazjum i nowo otwartej podstawówki **Andrzej Cywiński**. - Gdy w 2007 roku objąłem kierownictwo, wówczas gimnazjum, chciałem zmienić tę szkołę. Stworzyć uczniom warunki do rozwoju - wspomina.

- Pokażę prezentację, jak zmieniła się szkoła - dodaje. Na dużym ekranie wyświetla slajdy. Pierwszy projekt unijny „Laboratorium wiedzy” Cywiński napisał w 2009 r. Dzięki niemu powstała pracownia komputerowa. W klasach pojawiły się tablice interaktywne.

Slajd za slajdem, migają zdjęcia nowoczesnych klas. - Od tamtej pory zdobywam pieniądze na edukację, nie tylko z funduszy unijnych - mówi. Z Ministerstwa Edukacji, z Polsko-Litewskiego Funduszu wymiany młodzieży, Erasmus+.

Gimnazjaliści z Pola w ramach wymiany młodzieżowej zjechali kawałek Europy. Odwiedzili Danię, Francję, Litwę, Ukrainę. Każda podróż miała edukacyjny cel. Na Litwie wspólnie z tamtejszymi uczniami wystawiali teatr cieni i pantomimę. - Wrócili podbudowani i pewniejsi siebie - zaznacza.

Cywiński chwali się szkołą. - Ze środków gminy prowadziliśmy regularne remonty. Nowe chodniki, modernizacja sali gimnastycznej, monitoring - wylicza. Ostatni unijny projekt realizowany przez nas „Nowoczesna szkoła” zakończył się pod koniec grudnia br. Koszt to 500 tys. zł. W szkole pojawił się sprzęt komputerowy. Uczniowie zwiedzili lubelskie zakłady pracy, PZL Świdnik, MPWiK, oczyszczalnię w Hajdowie. - To w ramach wyboru ścieżki rozwoju zawodowego - dodaje Cywiński. Dokształcają się z przedmiotów przyrodniczych, informatyki czy robotyki. Są zajęcia wyrównawcze dla tych, którzy sobie nie radzą. Ministerstwo Edukacji rozpoczęło ostatni etap, tzw. proces wygaszania gimnazjów. Z wyposażenia i wyremontowanych sal skorzystają nowi uczniowie podstawówki. - W przyszłość patrzę optymistycznie. Mam w planach rozbudowę przedszkoła - zaznacza.

Zamówi herbatę po hiszpańsku Hanna Szymańska, dyrektorka szkoły podstawowej w Radawcu Dużym, wyciąga jeden

Dyrektor Hanna Szymańska prowadzi zajęcia z robotyki w Szkole Podstawowej w Radawcu Dużym. - Uczniowie bardzo je lubią. Trudno ich oderwać od klocków Lego - mówi.

Z funduszy unijnych szkoła w Radawczyku kupiła wiele pomocy naukowych

Czwartoklasiści w Radawcu poznają budowę ciała człowieka na lekcji przyrody

Uczniowie klas młodszych w Zemborzycach otrzymali komplet materiałów w programie „Mała szkoła wielkich sukcesów”

Uczniowie gimnazjum w Radawczyku Drugim dzięki wyjazdowi edukacyjnemu poznali Europę. Na zdjęciu: w Kopenhadze

z kilkunastu zestawów do programowania WeDo. - Dzieci kochają klocki Lego. Uwielbiają tworzyć z nich konstrukcje. 1000 zł kosztuje zestaw, do tego tablet też za tysiąc. Dzięki projektowi „Rozwijamy skrzydła” możemy prowadzić ciekawe lekcje z robotyki - cieszy się.

1000 złotych kosztował również szkielet w pracowni biologicznej. Budzi zainteresowanie, choć wśród młodszych uczniów może także grozić. Otrzymał imię Kostek. - Nie mieliśmy wcześniej pracowni nauk przyrodniczych. Wyposażymy ją. Nasi uczniowie, jak studenci medycyny, będą mogli ćwiczyć na profesjonalnym szkielecie - śmieje się. Szymańska marzy jeszcze o specjalistycznym stole do pracowni chemicznej.

Dumna jest, że udało się wyposażyć pracownię komputerową i z tego, że jej uczniowie od 1 klasy będą się uczyć drugiego języka, hiszpańskiego. Od uczennicy usłyszała, że na wakacjach będzie mogła wreszcie zamówić po hiszpańsku herbatę. - Zrobiłam kiedyś ankietę wśród uczniów, jak oceniają program „Rozwijamy skrzydła” i dowiedziałam się, że dzięki niemu uczą się przez zabawę, przychodzą do szkoły z chęcią. Czego chcieć więcej - śmieje się. Projekt za-

kończy się w czerwcu 2019 r. Do wydania jest 665 tys. zł. - W jego ramach są koła matematyczne, biologiczno-chemiczne, klub młodego przyrodnika - wylicza. Dodatkowe zajęcia mają dysortograficy oraz ci, którym matematyka sprawia problemy. - Plastykoterapia, zajęcia teatrotterapii, biblioterapia klasyczna, zajęcia indywidualne dla rodziców z psychologiem - Szymańska wymienia kolejne punkty z projektu „Rozwijamy skrzydła”.

Dodatkowe zajęcia w szkole XXI wieku są niezbędne do rozwijania kluczowych kompetencji uczniów. Współczesny uczeń musi sprostać nowym wymaganiom. By dostać się do dobrej szkoły średniej, powinien wykazać się wiedzą i zdolnościami. - Wymagania dla absolwentów podstawówek? Uczeń musi dobrze zdać egzamin na koniec szkoły, mieć wysoką średnią i pochwalić się szczególnymi osiągnięciami szkolnymi. Czekają ich ciężka praca - tłumaczy.

Nie tylko uczniowie się szkolą. - By projekt zakończył się sukcesem, nauczyciele też muszą się dokształcić. Uczą się jak kreatywnie prowadzić lekcje i angażować ucznia. Szkołą się z robotyki i bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni. Podnosimy kom-

petencje. Nie stoimy w miejscu - podkreśla Szymańska.

Nauka przez zabawę

Szkolenia i studia podyplomowe dla nauczycieli to mocna strona projektów unijnych. **Anna Obara**, dyrektorka szkoły podstawowej w Zemborzycach Tereszyńskich, cieszy się, że jej pracownicy dokształcają się w różnych dziedzinach. - Przybywa dzieci z tzw. opiniami i orzeczeniami, dysleksykami, uczniami z zespołem Aspergera. Nauczyciele uczą się, jak pracować z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi - tłumaczy.

Do szkoły w Zemborzycach Tereszyńskich uczęszcza około 170 uczniów. W latach 90. były plany zamknięcia placówki z powodu niużu demograficznego. Szkoła przetrwała i rozwija się, uczniów przybywa.

Realizuje jednocześnie dwa duże unijne projekty „Mała szkoła wielkich sukcesów”, dla klas 1 - 6, koszt 530 tys. zł oraz „Szkoła nowych perspektyw”, dla uczniów 7 i 8 klasy, koszt 250 tys. zł. Zdaniem Obary, bardzo ważne jest to, że uczniowie dzięki projektowi mają dodatkowe lekcje rozwijające. - Poprzez zabawę uczą się i nie spędzają zbyt wielu godzin w świetlicy - tłumaczy dyrektorka.

Robotyka i programowanie cieszą się szczególnym powo-

zaniem. - Szkoły nie byłoby stać na zakup tych wszystkich specjalistycznych zestawów do zajęć. Projekt to umożliwia - zaznacza Obara. Uczniowie otrzymują wsparcie z matematyki, ortografii, korygują wady postawy i podróżują. Dzięki unijnym funduszom odwiedzili Centrum Kopernika w Warszawie. Mocna strona projektów to dyżury pedagoga. - Nie mamy go w szkole, a jest potrzebny, więc dojeżdża. Jest coraz więcej problemów, które należy rozwiązywać na bieżąco - zaznacza Obara.

Duże wyzwanie stoi przed uczniami ostatnich klas. To im dedykowany jest projekt „Szkoła nowych perspektyw”. Cel: rozwój kompetencji kluczowych na rynku pracy, takich jak: programowanie, języki, matematyka, przyroda.

- Prowadzimy dodatkowe zajęcia, które przygotowują uczniów do końcowego egzaminu. Proponujemy im udział w kołach biologicznym, chemiczno-fizycznym, informatycznym - mówi. Dzięki pracownikom profesjonalnie wyposażonym za pieniądze unijne mogą praktykować i zdobywać umiejętności. Zgodnie z nowymi wytycznymi współczesna szkoła musi ukierunkowywać ucznia już pod kątem przyszłego zawodu. Przyszłość mają zawody ścisłe, techniczne.

Energia ze słońca daje oszczędności

Pozyskiwanie energii z odnawialnych źródeł, które nie szkodzą środowisku naturalnemu, cieszy się coraz większą popularnością. Sprawdź, ile możesz zaoszczędzić korzystając z „zielonej” energii

Agata Wójcik

W gospodarstwach domowych najbardziej popularne jest wykorzystanie energii słonecznej do wytwarzania energii cieplnej przez kolektory słoneczne. Coraz częściej stosuje się również pompy ciepła do ogrzewania budynków mieszkalnych. Przy zastosowaniu typowego zestawu kolektorów słonecznych w domu jednorodzinnym możliwe jest znaczne zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło z innych źródeł. Korzyści dla portfela to ok. 1200 zł rocznie.

- Oprócz oczywistych korzyści ekonomicznych, zmniejszona zostanie emisja szkodliwych związków do atmosfery o 300 tys. ton ekwiwalentu CO₂, co ma niebagatelne znaczenie w procesie ograniczania, nasilających się ostatnio, zjawisk smogowych i pogarszającej się jakości powietrza - informuje **Henryk Smolarz**, dyrektor Regionalnego Biura Energii UMWL.

Przykład instalacji wolnostojącej - elektrownia słoneczna koło Tomaszowa Lubelskiego

Uwzględniając poziom dofinansowania możliwy do uzyskania w projektach RPOWL, kształtujący się na poziomie 75 proc. wartości brutto, inwestycja powinna zwrócić się po drugim sezonie użytkowania. Biorąc pod uwagę 20-letni okres eksploatacji instalacji, pozwoli to każdego następnego

roku cieszyć się darmową ciepłą wodą.

Solarne instalacje wytwarzające energię elektryczną

Kolektory słoneczne to jednak niejedyne sposoby na pozyskiwanie energii. Warto zastanowić się także nad montażem paneli fotowoltaicznych, które

w odróżnieniu od paneli słonecznych pozwalają nie tylko na wykorzystanie pozyskanej energii do podgrzewania wody czy ogrzewania, ale także dzięki pozyskaniu prądu elektrycznego, pozwalają również na zasilanie urządzeń elektrycznych. Czteroosobowa rodzina, zamieszkująca dom z dachem

skierowanym na południe, zużywająca rocznie średnio ok. 3300 kWh energii elektrycznej, po montażu instalacji o mocy 3,5 kW może skorzystać z systemu tzw. „opustów”, który zmniejszy rachunki za energię.

Zakładając, że koszty takiej inwestycji wyniosą ok. 18 tys. zł brutto, oszczędności zwrócą się dopiero po 10 latach. Rentowność inwestycji zwiększa się wyraźnie w przypadku, kiedy część kosztów inwestycyjnych dofinansowana zostanie ze środków zewnętrznych. Uwzględniając poziom dofinansowania możliwy do uzyskania w projektach RPOWL, kształtujący się na poziomie 75 proc. wartości brutto, okres zwrotu skróci się do niecałych 3 lat. Biorąc pod uwagę 25-letni okres eksploatacji instalacji, użytkownicy będą mogli przez ten czas zaoszczędzić nawet do 30 tys. zł.

W ramach działania 4.1 „Wsparcie wykorzystania OZE” RPOWL, gminy zamontują na dachach swoich mieszkańców blisko 6 tysięcy takich instalacji fotowoltaicznych, co pozwo-

li na wyprodukowanie 26 tys. MWh „czystej” energii elektrycznej. Taka ilość energii odpowiada średniorocznemu zużyciu energii elektrycznej przez ok. 40 tys. mieszkańców województwa lubelskiego.

Jak skorzystać z dofinansowania

W zdobyciu dofinansowania na montaż paneli słonecznych mieszkańcom województwa lubelskiego pomagają specjaliści z Regionalnego Biura Energii UMWL, którzy udzielają bezpłatnych porad w siedzibie biura przy ul. Grottgera 4 w Lublinie, a także telefonicznie (81) 537 16 16 oraz (81) 537 16 17.

Poza tym doradztwa w pozyskaniu funduszy unijnych na odnawialne źródła energii będą udzielać wkrótce gminni energetycy. Będą to pracownicy gminy, którzy podpowiedzą, jak oszczędzać energię, ocieplić dom, zmienić taryfę na energię elektryczną na korzystniejszą, dobrać odpowiednie technologie i urządzenia zmniejszające zużycie energii lub produkujące ją ze źródeł odnawialnych.

Marszałek dopinguje do wydawania funduszy unijnych. Musimy przyspieszyć

Stawomir Skomra

O ile nieźle wypadamy pod kątem liczby podpisanych umów na dotacje unijne, to trochę gorzej nam idzie z wydawaniem i rozliczaniem pieniędzy.

- To bardzo ładnie idzie. Kontraktacja, realizacja i certyfikacja - mówił o przyznanych Lubelszczyźnie funduszach unijnych marszałek województwa **Stawomir Sosnowski** podczas konferencji 10 września poświęconej przyszłości funduszy z Unii Europejskiej.

Jednak, jak sam przyznał, nie we wszystkich aspektach Lubelskie wypada dobrze. Ostatnio, pod kątem kontraktacji (czyli liczby podpisanych umów) jesteśmy na siódmym miejscu w kraju. W sumie ubiegający się o pieniądze z UE złożyli blisko 6,5 tys. wniosków, których wartość przekracza 11 mld zł.

- Poziom kontraktacji wynosi 60 procent - ujawnił Sosnowski i dodał, że według przyjętego w urzędzie marszałkowskim harmonogramu do końca roku ma to być ok. 80 procent. Gorzej nam idzie jeśli chodzi o inne wskaźniki czyli realizację (wydawania pieniędzy) i certyfikację (rozliczanie z Brukselą). Jeśli

Eksperti dyskutowali w Lubelskim Centrum Konferencyjnym

chodzi o tę ostatnią kwestię, to jesteśmy na 11 pozycji na 16 województw.

- Jak na marszałka z takim stażem to mi trochę uwłacza. Dajcie mi poweru - żartował w stronę zebranych na sali beneficjentów Regionalnego Programu Operacyjnego.

Dlatego marszałek Sosnowski podczas konferencji dopinguje do sprawniejszego ogłaszania przetargów, szybszego rozstrzygnięcia i wydawania pieniędzy a ostatecznie finalnego ich rozliczania.

Konferencja była poświęcona głównie przyszłości funduszy z UE. Wiadomo, że w od 2021 r. Polska ma otrzymać mniejsze pieniądze. Może to być nawet o jedną czwartą mniej. Dlatego marszałek liczy na współpracę samorządów z rządem, aby wspólnie negocjować zmiany przed Komisją Europejską. Zdaniem marszałka trzeba też zabiegać o zmianę maksymalnego poziomu dofinansowania projektów, który w nowym budżecie Unii europejskiej ma wynieść 70 procent.

Wsparcie i pomoc dla bezrobotnych wyjeżdżających do pracy za granicę

Dorota Krupińska

Pod koniec września Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie rozpoczyna konkurs w obszarze „Aktywizacji zawodowej”, w którym wezmą udział Powiatowe Urzędy Pracy, Ochotnicze Hufce Pracy i organizacje należące do sieci Eures.

Sieć EURES (Europejskie Służby Zatrudnienia) działa we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz Norwegii, Islandii, Lichtensteinu i Szwajcarii. Działania w ramach projektu będą miały na celu:

- wspieranie polskich bezrobotnych i poszukujących pracy z sektorów rynku pracy, w których występuje nadwyżka na wojewódzkim rynku pracy, pomoc w znalezieniu zatrudnienia za granicą w państwach Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Szwajcarii;

- wspieranie Polaków przebywających za granicą na terenie państw Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Szwajcarii z sektorów rynku pracy w których występuje deficyt potencjalnych pracowników na terenie

województwa, w znalezieniu zatrudnienia w Polsce.

Beneficjenci konkursu otrzymają od Wojewódzkiego Urzędu Pracy środki na działania zmierzające do pozyskania zatrudnienia przez pracowników, którzy poszukują pracy za granicą. - Głównym założeniem konkursu jest realizacja projektów, mających na celu wsparcie oraz ułatwienie dobrowolnej mobilności wśród pracowników w Unii - informuje Małgorzata Sokół, dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie. - Ważnym aspektem jest również zwiększenie dostępności do ofert zatrudnienia i podejmowania pracy w innym państwie członkowskim.

Dyrektor Sokół przyznaje, że na europejskim rynku pracy jest dużo ofert zarówno na stanowiskach fizycznych i umysłowych. Dzięki projektowi, który zrealizuje WUP, większe możliwości zatrudnienia będą miały osoby reprezentujące branże i zawody, w których występuje nadwyżka na krajowym rynku pracy. Osoby te zwiększą swoją szansę na zatrudnienie za granicą, gdzie brakuje fachowców z oczekiwanymi kompetencjami. Na-

Małgorzata Sokół
dyrektor WUP w Lublinie

Jesteśmy krajem członkowskim Unii, pracownicy mogą się swobodnie przemieszczać. Projekt, który będziemy realizowali, wspiera osoby bezrobotne, które podjęły decyzję o poszukiwaniu pracy za granicą.

tomiast większe możliwości na znalezienie pracy w kraju będą miały osoby, które wracają z emigracji z państw Unii, Norwegii, Islandii, Lichtensteinu lub Szwajcarii. W tym przypadku chodzi o sektory rynku pracy, branże, zawody, w których brakuje potencjalnych pracowników, a pracodawcy mają trudności w ich rekrutacji.

Regulamin i szczegółowe informacje będą dostępne pod koniec września na stronie rpo.lubelskie.pl.

Bajkowy Dworek bawi i uczy

Darmowe zajęcia logopedyczne i integracja sensoryczna - to tylko niektóre z zajęć, które mogą realizować podopieczni Przedszkola Integracyjnego Bajkowy Dworek w Lublinie. Wszystko dzięki funduszom unijnym

W przedszkolu „Bajkowy dworek” dzieciom bardzo podobają się zajęcia z terapii sensorycznej

Agata Wójcik

Opiekujemy się coraz większą liczbą dzieci z problemami w y m o w y . Aż 80 procent

naszych maluchów potrzebuje wsparcia logopedycznego. Poza tym uczęszcza do nas wiele przedszkolaków z orzeczeniami o kształceniu specjalnym. Wiele z nich nie zostało jeszcze zdiagnozowanych. Chcieliśmy objąć ich kompleksowym wsparciem - mówi **Marta Żwirska**, która prowadzi Przedszkole Integracyjne Bajkowy Dworek w Lublinie.

By wzbogacić swoją ofertę, zdecydowała się wraz z kadrą ubiegać się o dofinansowanie z funduszy unijnych na realizację dodatkowych zajęć.

Dzięki projektowi „Przedszkole Integracyjne Bajkowy Dworek - wzrost dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej dzieci zdrowych i niepełnosprawnych” udało się im pozyskać ponad 180 tys. zł. Pozwoliło to na

organizację bezpłatnych zajęć logopedycznych, terapeutycznych, dydaktycznych oraz zajęć integracji sensorycznej. Poza tym sale przedszkolne zostały wyposażone w niezbędny sprzęt do prowadzenia zajęć.

Z zajęć od początku stycznia do końca roku korzysta 40 dzieci w wieku od 3 do 4 lat. Dzieci są bardzo zadowolone. Zwłaszcza z integracji sensorycznej, która dostarcza im dużo różnorodnych bodźców - zdradza Żwirska.

W zajęciach udział biorą zarówno dzieci zdrowe, jak i niepełnosprawne. Jak wyjaśnia właścicielka przedszkola, terapia integracji sensorycznej to różnorodne ćwiczenia i zabawy. Pozwalają one na uruchomienie konkretnych reakcji sensorycznych, które wpływają na poprawę funkcjonowania ośrodkowego układu nerwowego.

- To bardzo atrakcyjne zajęcia dla przedszkolaków, ponieważ odbywają się z wykorzystaniem różnego rodzaju urządzeń: huśtawek, lin,

deskorolki, drabinek do wspinięcia, trampoliny, basenu z piłeczkami i innych. Dziecko w czasie zajęć nigdy się nie nudzi - wyjaśnia Żwirska. I dodaje, że poza najmłodszymi z dodatkowych zajęć, organizowanych dzięki funduszom unijnym, zadowoleni są także rodzice, którzy nie muszą szukać innych placówek ani wozić swoich dzieci na dodatkowe zajęcia, które po godzinach spędzonych w przedszkolu mogłyby być zbyt męczące dla maluchów.

Projekt „Przedszkole Integracyjne Bajkowy Dworek - wzrost dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej dzieci zdrowych i niepełnosprawnych” realizowany jest w ramach Osi priorytetowej 12 Edukacja, kwalifikacje i kompetencje, Działanie 12.1 Edukacja przedszkolna, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 - 2020. Przedszkole na realizację swojego projektu otrzymało ponad 180 tys. zł dofinansowania z funduszy unijnych.

AKTUALNE KONKURSY

Numer działania	Na co?	Zakończenie naboru
11.1	Wsparcie powinno być skoncentrowane na osobach najbardziej oddalonych od rynku pracy, doświadczających złożonych problemów powodujących ubóstwo i wykluczenie społeczne, które w pierwszej kolejności wymagają kompleksowego wsparcia z wykorzystaniem instrumentów aktywizacji społecznej, głównie na osobach pozostających bez zatrudnienia (w tym długotrwale), osobach młodych, osobach o niskich kwalifikacjach oraz osobach bez doświadczenia zawodowego. Konkurs skierowany do Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie/Miejskich Ośrodków Pomocy Rodzinie z terenu województwa lubelskiego.	12 grudnia

KONKURSY, KTÓRE ZOSTANĄ OGŁOSZONE

Numer działania	Na co?
3.3 Przedsiębiorstwa odpryskowe	Projekty polegające na stworzeniu infrastruktury przedsiębiorstw odpryskowych poprzez zakup niezbędnych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych w celu komercjalizacji innowacyjnych pomysłów (wiedzy) lub technologii opartych na wynikach badań naukowych i rozwojowych.
3.7 Wzrost konkurencyjności MŚP	Projekty polegające na: <ul style="list-style-type: none"> • Stworzeniu/doposażeniu infrastruktury przedsiębiorstw w celu wprowadzenia nowych lub ulepszonych produktów/usług, • Zastosowaniu nowoczesnych technologii - rozwój produktów i usług opartych na TIK, • Wsparciu działań inwestycyjnych, związanych z rozszerzeniem działalności eksportowej, np. zakup linii produkcyjnych dostosowanych do potrzeb nowego rynku zbytu, • Wdrażaniu w przedsiębiorstwach wyników badań naukowych i rozwojowych oraz innowacyjnych rozwiązań poprzez wsparcie działań związanych z nabyciem praw do własności intelektualnej oraz wsparcie działań mających na celu dostosowanie istniejących aktywów firmy do potrzeb wdrożenia nowego procesu, produktu bądź usługi, a także pobudzanie innowacji marketingowej i organizacyjnej.
5.2 Efektywność energetyczna sektora publicznego	1. Głęboka termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, w tym będących w zasobie JST (m.in. szpitali, szkół). 2. Zmiana wyposażania ww. obiektów w urządzenia o najwyższej, uzasadnionej ekonomicznie, klasie efektywności energetycznej (np. ogrzewanie obiektów, wymiana drzwi i okien, modernizacja systemów grzewczych wraz z wymianą źródła ciepła), modernizacja systemów wentylacji, klimatyzacji), włącznie z systemami zarządzania energią. Generacja rozproszona, poprawiająca sprawność wytwarzania ciepła przez zmianę źródeł ciepła, m.in. na jednostki wysokosprawnej kogeneracji (w ramach kompleksowej głębokiej termomodernizacji budynków).
11.2 Usługi społeczne i zdrowotne	Realizacja programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i z niepełnosprawnościami.
12.4 Kształcenie zawodowe	Projekty w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenia współpracy szkół i placówek kształcenia zawodowego z pracodawcami m.in. poprzez realizację działań ukierunkowanych na wspólne przygotowywanie programów nauczania, organizację wysokiej jakości zajęć praktycznych, kształcenie praktyczne w miejscu pracy, praktyk zawodowych i staży zarówno dla uczniów, jak i dla nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, • współpracy szkół i placówek kształcenia zawodowego ze szkołami wyższymi w celu zwiększenia dostępu uczniów i nauczycieli do nowoczesnych technik i technologii, nabycia możliwości uczestniczenia w zajęciach prowadzonych w szkole wyższej, w tym w zajęciach laboratoryjnych, kołach i obozach naukowych, • aktualizowania przez nauczycieli, w tym nauczycieli zawodu oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu swojej wiedzy, • wdrażania nowych, innowacyjnych form nauczania zawodowego, • dodatkowych zajęć specjalistycznych, umożliwiających uczniom uzyskanie i uzupełnianie wiedzy i umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych, • wsparcia uczniów w zakresie zdobywania dodatkowych uprawnień zwiększających ich szanse na rynku pracy, • wyposażenia pracowni przedmiotów zawodowych, • organizacji zajęć przyczyniających się do rozwoju kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych, tzw. transversal skills, niezbędnych na rynku pracy.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie rpo.lubelskie.pl.
Informacje o naborze wniosków są ogłaszane na stronie z miesięcznym wyprzedzeniem.

WYDAWCA
Urząd Marszałkowski
Województwa
Lubelskiego
ul. Artura Grottgera 4
20-029 Lublin
tel. (81) 441 68 50
www.rpo.lubelskie.pl
e-mail: defs@lubelskie.pl

DOKĄD PO INFORMACJE
Główny Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich w Lublinie
ul. Stefczyka 3b, 20-151 Lublin, pok. 0.18
tel. (81) 44 16 865, (81) 44 16 546, (81) 44 16 547
czynny w poniedziałki od 7.30 do 18,
a w pozostałe dni tygodnia od 7.30 do 15.30
Bezpłatna infolinia: 800 175 151
e-mail: kontakt@feu.lubelskie.pl

Departament Wdrażania EFS
Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Lubelskiego
ul. Czechowska 19
pok. nr 1, 20-072 Lublin
tel. (81) 441 68 43,
faks: (81) 441-68-53 lub 800 888 337
(bezpłatna infolinia)
e-mail: efs@lubelskie.pl

Departament Wdrażania EFRR
Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Lubelskiego
ul. Stefczyka 3b,
20-151 Lublin
tel. (81) 44 16 575
e-mail: defrr@lubelskie.pl

Lubelska Agencja Wspierania
Przedsiębiorczości w Lublinie
ul. Wojciechowska 9a,
20-704 Lublin
tel. (81) 46 23 831
lub (81) 46 23 812
e-mail: lawp@lubelskie.pl

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie
ul. Obywatelska 4, pok. 330
20-092 Lublin
tel. (81) 46 35 363 lub 605 903 491
e-mail: punkt.konsultacyjny@wup.lublin.pl

Wszystkie instytucje pracują od poniedziałku do piątku w godz. 7.30 - 15.30.

Szeroki wachlarz pomocy

Adam Piejko

Ponad tysiąc umów na 1,5 miliarda złotych podpisały razem Departament Wdrażania EFS UMWL i Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie do końca sierpnia br.

Projekty realizowane z Regionalnego Programu Operacyjnego z wykorzystaniem Europejskiego Funduszu Społecznego obejmują szeroki zakres wsparcia, od gospodarki poprzez edukację po zdrowie i ekonomię społeczną.

Pieniądże zainwestowano w zakładanie nowych firm, szkolenia dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, doradztwo zawodowe i pośrednictwo pracy, kursy, staże i praktyki dla osób zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz zwolnionych z przyczyn od nich niezależnych.

Powstały nowe żłobki i kluby dziecięce, przedszkola. Skorzystały szkoły ogólnokształcące oraz ich uczniowie,

którzy dzięki temu rozwiną kompetencje kluczowe na rynku pracy. Rozwinięta została współpraca szkół zawodowych z pracodawcami poprzez wspólne przygotowywanie programów nauczania, organizację kursów, praktyk i staży zawodowych. Te ostatnie będą się odbywać w firmach i zakładach pracy, gdzie w przyszłości będzie można uzyskać zatrudnienie.

To także działania prozdrowotne, a więc m.in. programy profilaktyki nowotworów, chorób od stresowych i boreliozy. Powstały nowe podmioty ekonomii społecznej. Wiele z już istniejących także otrzymało pomoc. Również w tym sektorze nastąpiło wsparcie zatrudnienia. Powstały świetlice i ogniska wychowawcze dla dzieci i młodzieży.

To tylko część z zakresu oferowanej pomocy, którą w wybranych przykładach prezentujemy Państwu w naszej fotogalerii.

Projekt „Akcja aktywizacja!” Fundacji Centrum Rozwiązań Biznesowych; zajęcia: Opiekun/ka osoby starszej i niepełnosprawnej

Projekt „Okno na świat - nowe otwarcie” Lubelskiego Oddziału Okręgowego Polskiego Czerwonego Krzyża, świetlica w Garbowie

Zbadaj się, bo warto! Program profilaktyczny boreliozy - projekt Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej we Włodawie

Myjnia samochodowa założona w ramach projektu Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego